

Bijlage 14.2

Schrijven van dr. Hugo Röling, 25-01-2020

De heer Röling (1945) is historicus en biograaf, in 1987 gepromoveerd aan de UvA.

Open brief aan de Commissie Wetenschappelijke Integriteit (CWI) van de Rijksuniversiteit Groningen inzake proefschrift Ad van Liempt.

Laat ik beginnen met mijn waardering uit te spreken voor de leesbaarheid van uw rapport en voor de uitputtende manier waarop u de uitvoerig onderbouwde klacht van B.F.M. Droog hebt beantwoord. Die klacht resulteerde in de conclusie dat de wetenschappelijke integriteit geschonden is op uiteenlopende punten: “plagiat, een niet-correcte en onzorgvuldige bronvermelding, het niet erkennen van auteurschap van anderen, fingeren en falsificeren”. Om deze brief niet te lang te maken ga ik niet in op uw bespreking van wat plagiat is in de historische wetenschap, maar uw conclusie dat daarover “geen eenduidige opvattingen bestaan” acht ik nogal gemakzuchtig.

U gaat daarna al die door Droog gesignaleerde punten na en geeft een oordeel. Laat ik meteen nadrukkelijk zeggen dat in die opsomming een aantal onbenullige onnauwkeurigheden zit (overigens niet normaal in een serieus proefschrift). Daarna blijven er ook wel degelijk strategische verhullingen van onderzoek van anderen die u erkent, maar niet als oninteger wenst aan te duiden.

Het wordt een onbedoeld komische opsomming, waarbij u steeds tot de slotsom komt: geen schending van de wetenschappelijke integriteit. Beklaagde had wel een en ander beter moeten controleren. Uit de losse pols geteld concludeert u een keer of twintig dat er geen sprake was van plagiat, om daar bijna steeds aan toe te voegen: wel onzorgvuldigheden, er hadden meer voetnoten bij gemoeten. Ja, er waren eerdere boeken over Gemmeke. Maar u oordeelt: dit proefschrift is “ruimer van opzet”, desondanks: “Dit neemt niet weg dat beklagde er (...) verstandig aan had gedaan om zijn boek in de juiste context te plaatsen, door erop te wijzen dat al eerder over Gemmeke is gepubliceerd.” Verstandig? Volgens mij een basis eis in historisch (en veel ander) onderzoek. Maar voor u: geen inbreuk op de wetenschappelijke integriteit. Van Liempt claimde dat de justitiële onderzoeken naar Gemmeke in de Bondsrepubliek in Nederland

geheel onbekend waren: “In lijn met hetgeen klager [Bart Droog] aanvoert, is commissie evenwel van oordeel dat wat betreft het benadrukken van het in beperkte mate bekend zijn met het bestaan van de justitiële vooronderzoeken in Duitsland - los van het verloop van deze vooronderzoeken - meer terughoudendheid geïndiceerd was geweest.”

En zo gaat dat maar door. “Beklaagde had nauwkeuriger kunnen formuleren, maar het gaat naar het oordeel van de commissie bepaald te ver om te concluderen dat hij de wetenschappelijke integriteit heeft geschonden.” En zo vinkt u de overweldigende lijst narigheden in de klacht van Bart Droog onbewogen verder af. Minimale bronvermelding: “Beklaagde heeft de eerdergenoemde studie van Lotte Bergen, *Albert Konrad Gemmeker, Commandant van Westerbork*, alleen in de lijst van geraadpleegde literatuur genoemd, op bladzijde 365 van het proefschrift: er wordt niet naar verwezen in een noot of in de tekst van het proefschrift zelf.” Opmerkelijk: bij dit punt geeft u als commissie geen conclusie, terwijl dit het ergeniswekkendste geval van oncollegiaal negeren van eerdere publicaties is.

Dan volgen nog enige kwesties, waar Van Liempt incidenten vermeldt die al door Frank van Riet en Lotte Bergen beschreven zijn en het is waar: het is mogelijk, zelfs aannemelijk dat hij de bronnen daarvoor ook kende. In zijn schets van de geschiedenis Düsseldorf: “een geval van slordigheid maar niet meer dan dat.” Zelfs Van Liempt geeft soms toe een steekje te hebben laten vallen: “bevestigt beklagde dat daar een bron genoemd had moeten worden.” Uw opsomming wordt eentonig. “Naar het oordeel van de commissie is het niet opnemen van deze bron een slordigheid.” “Wederom een slordigheid.” “Een omissie”. Er zijn behalve Bergen en Van Riet meer auteurs die zich bestolen mogen voelen door Van Liempt. De lijst zou hier te lang worden. Toch schiet u als commissie nog onverwacht uit uw slof bij de allengs hilarisch wordende litanie van onnauwkeurigheden en ontbrekende voetnoten als u bij het zoveelste geval vaststelt dat “uitgebreider (vollediger) - verwijzing aangewezen was geweest en dat beklagde daarom niet zorgvuldig heeft gehandeld.”

Maar dan. Op een gegeven moment duikt in Van Liempts proefschrift de naam van David Chajes op. Die komt niet voor in de bronnen die Van Liempt noemt, maar staat wel in het boek van Frank van Riet, *De bewakers van Westerbork*. “Beklaagde gaat niet in op de door klager geuite concrete beschuldiging met betrekking tot het gebruik van de naam van David Chajes. Hij volstaat met de algemene opmerking dat het consequenter was geweest in een extra noot naar het boek van Van Riet te verwijzen. Beklaagde had hier naar het oordeel van de commissie (...) inderdaad zorgvuldiger kunnen en moeten verwijzen naar het

boek van Van Riet.” Dit is toch duidelijk wetenschappelijk wangedrag, de smoking gun. U merkt zelf met zoveel woorden op dat Van Liempt hier geen antwoord heeft gegeven, maar u laat het daarbij. Bij elk geval eindigde u met een bijna triomfantelijk: geen aanwijzing voor oninteger gedrag. Uw passage over deze klacht eindigt met een punt en daarna volgt oorverdovende stilte, voor wie oplettend meegelezen heeft. U had hier kunnen schrijven: hier laadt beklagde de verdenking op zich zonder bronvermelding gestolen te hebben van een collega. Wat voor excuus is er hier? Ik vraag u: als dit geen gebrek aan wetenschappelijke integriteit is, wat dan wel? Zag u zo langzamerhand geen patroon in de werkwijze van de promotus? Maar dat was natuurlijk niet uw opdracht.

U lijkt in de slotbladzijden van uw rapport er toch nog even op terug te komen. “Verder herhaalt de commissie dat niet elke onzorgvuldigheid, ook al is sprake van verwijtbare onzorgvuldigheid, een inbreuk op de wetenschappelijke integriteit betekent.” Mag ik u erop wijzen dat dit klinkt als: wie één keer met zijn vingers in de kas wordt aangetroffen mag nog geen dief genoemd worden? Maar hier was toch echt meer aan de hand dan die ene keer, dan dit ene geval. In uw samenvattende oordeel herhaalt u “dat niet elke onzorgvuldigheid, ook al is sprake van verwijtbare onzorgvuldigheid, een inbreuk op de wetenschappelijke integriteit betekent. Voor het oordeel dat een inbreuk op normen van wetenschappelijke integriteit is gemaakt, is een voorwaarde dat sprake is van een of meer ernstige onzorgvuldigheden, die de kwalificatie slordigheid te boven gaan, en de beklagde een meer dan lichte mate van verwijtbaarheid treft. De commissie is van oordeel dat er weliswaar sprake is van meerdere onzorgvuldigheden, maar dat de verwijtbaarheid aan het adres van beklagde wordt gemitigeerd door het gegeven dat zijn werk onderworpen is geweest aan de supervisie van zijn promotores (...)”. Beluister ik hier toch enige irritatie aan uw kant over het laten passeren van dit broddelwerk door een promotiecommissie van de RUG? Dan ben ik het van harte met u eens: de promotores hebben iets uit te leggen. En dank ik u voor uw zorgvuldige rapport. Dat is vernietigender voor de promotus dan uw advies de klacht ongegrond te verklaren zou doen vermoeden. Hoe U tot uw eindconclusie bent gekomen vind ik dus onbegrijpelijk.

Hugo Röling